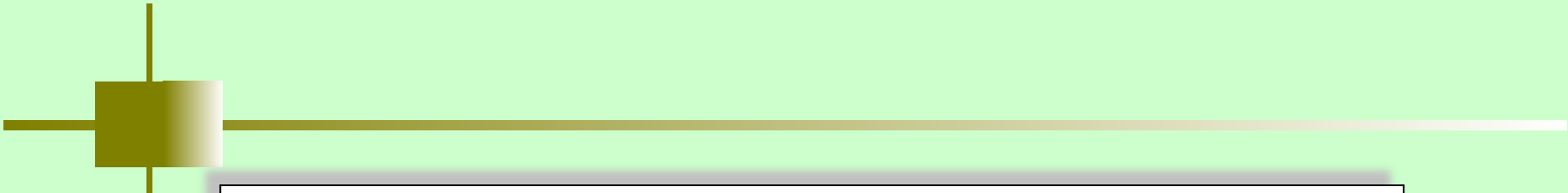

Тема 2.5. Організаційний план як складова частина бізнес-плану.

1. Сутність та особливості складання організаційного плану
2. Структура організаційного плану.

Розробляючи організаційний план, підприємець має на меті:

- переконати потенційних інвесторів і кредиторів у тому, що ним вибрано доцільну організаційно-правову форму бізнесу;
- показати, з ким він збирається організовувати своє діло, тобто охарактеризувати менеджерів, які відіграватимуть провідні ролі в процесах становлення та управління фірмою;
- довести, що він та його команда менеджерів та інший персонал фірми здатні практично реалізувати бізнес-план.

Питання пов'язані з організаційно-управлінською структурою в бізнес-плані розкриваються в

організаційному плані
при створенні нового підприємства або його підрозділу

розділі "Управління і організація"
для діючих підприємств

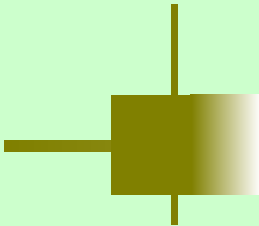
В “Організаційному плані” наводиться

інформація про:

- *організаційну структуру, в якій вказується хто і чим буде займатися, як будуть здійснюватися взаємодії, координація і контроль діяльності служб і підрозділів;*
- *загальну потребу в працівниках, необхідність спеціальної підготовки, умови праці, організацію оплати праці;*
- *форму власності, організаційну структуру, повноваження виконавчого органу, кількість засновників, учасників або пайовиків*

В “Управлінні і організації” наводиться інформація про:

- *структуру управління (вищий і виконавчий орган, розподілення прав, обов’язків і відповідальності);*
- *організаційну схему підприємства і штатний розклад з вказівкою на можливе збільшення (зменшення) чисельності працівників;*
- *кадрову політику і систему заохочування праці;*
- *керівників і провідних спеціалістів (вік, освіта, стаж роботи, кваліфікація);*
- *відповідність якісного складу працівників потребам виробництва у нових умовах, необхідність перепідготовки і підвищення кваліфікації спеціалістів*

**На основі
організаційно-
управлінської
структури**

для фінансового плану розраховуються витрати на оплату праці і матеріальне стимулювання працівників

Структура організаційного плану.

- *Організаційна форма бізнесу.*
- *Потреба фірми в персоналі.*
- *Власники фірми, команда менеджерів і зовнішні консультанти.*
- *Організаційна схема управління.*
- *Кадрова політика і стратегія.*

1. Організаційна форма бізнесу

Господарський кодекс України:

**Суб'єкти господарювання залежно від
кількості працюючих та доходів за рік
належать:**

мале підприємництво

середнє
підприємництво

велике
підприємництво

мікропідприєм-
ництво

Суб'єкти мікропідприємництва (фізичні і юридичні особи)

не більше **10**
осіб

не більше **2**
млн. євро

Суб'єкти малого підприємництва (фізичні і юридичні особи)

не більше **50**
осіб

не більше **10**
млн. євро

Суб'єкти великого підприємництва (юридичні особи)

більше **250**
осіб

більше **50**
млн. євро

Суб'єкти середнього підприємництва (фізичні і юридичні особи)

50-250 осіб

10-50 млн. Євро

Головні критерії вибору організаційної форми підприємництва :

- - складність і час, необхідний для реєстрації організаційної форми;
- - наявність необхідних грошових коштів для реєстрації;
- - необхідність формування статутного капіталу;
- - необхідність залучення додаткового капіталу;
- - вид економічної діяльності;
- - майбутня активність підприємця при зайнятті підприємницькою діяльністю;
- - складність прийняття управлінських рішень;
- - складність механізму передачі права власності іншим особам за необхідністю;
- - розмір передбачуваного бізнесу;
- - особисті якості підприємця;
- - наслідки при ліквідації підприємства;
- - наслідки в разі тяжкої хвороби або смерті підприємця.

Порівняльні ознаки організаційних форм підприємництва

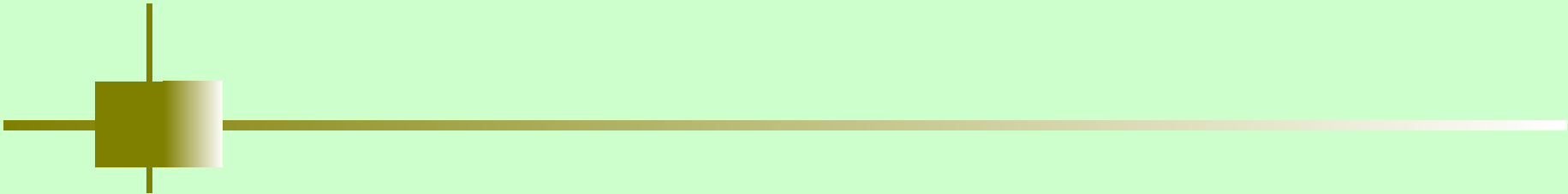
- Формальності при реєстрації
- Грошові витрати при реєстрації і початку діяльності
- Оподаткування і відрахування в фонди
- Можливості найму робочої сили
- Можливості для розширення бізнесу
- Необхідність спеціальних знань
- Наявність структури управління

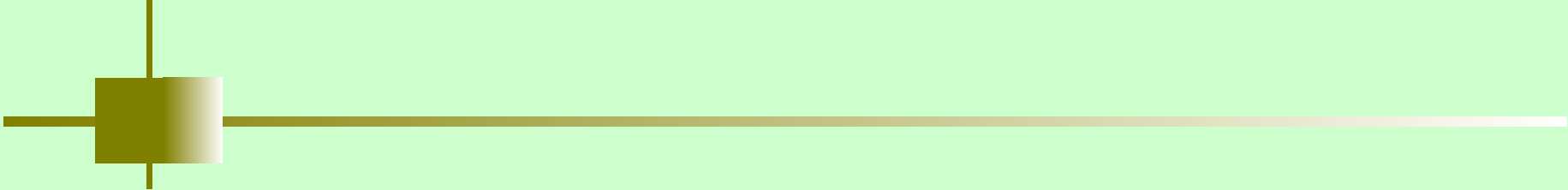
Найбільш розповсюджені ОПФ:

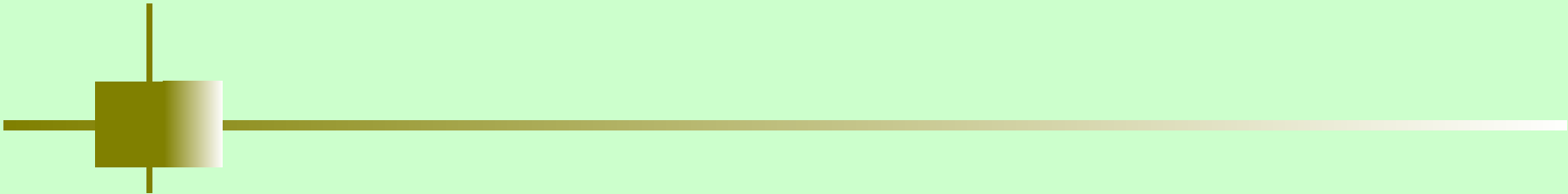

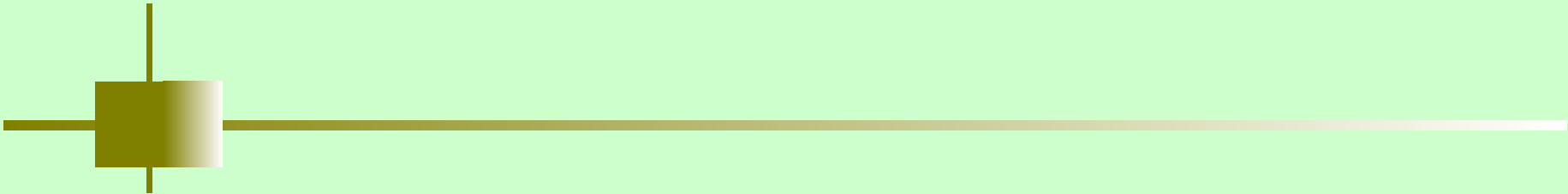
- фермерське господарство
- приватне підприємство
- державне підприємство
- казенне підприємство
- комунальне підприємство
- дочірнє підприємство
- іноземне підприємство
- підприємство споживчої кооперації

-
- акціонерне товариство
    - публічне
    - приватне
  - товариство з обмеженою відповідальністю
  - товариство з додатковою відповідальністю
  - повне товариство
  - командитне товариство

-
- кооператив
виробничий
обслуговуючий
споживчий
сільськогосподарський

-
- асоціація
  - корпорація
  - консорціум
  - концерн
  - інші об'єднання юридичних осіб

-
- філія (інший відокремлений підрозділ)
  - представництво
  - товарна біржа
  - кредитна спілка
  - споживче товариство
  - спілка споживчих товариств

В організаційному плані необхідно:

- вказати на основні причини вибору відповідної юридичної форми організації бізнесу;
- наголосити на потенційних вигодах такого рішення;
- охарактеризувати можливі зміни юридичного статусу фірми в перспективі.

Виробництво питної води (Базовий) - Содержание

- Проект
- Компания
- Окружение
- Инвестиционный план
- Операционный план
- Финансирование
- Результаты
- Анализ проекта
- Актуализация

Валюта

Учетная ставка

2000 201_ Инфляция

Налоги

Налоги

Список налогов:

Название	Ставка, %
▶ Податок на прибуток	18,00
ПДВ	20,00
Єдиний соціальний внесок	37,18

OK
Отменить
Справка
Настройка...

Податок на прибуток - Описание

Налогооблагаемая база:

Выплачивать из статьи:

Годовая ставка

Периодичность выплат:

Изменения ставки:

месяц проекта	Ставка, %
▶	

Відкриття піцерії "Сінделла" (базовий) - Содержание

Проект

Компания

Окружение

Инвестиционный план

Операционный план

Финансирование

Результаты

Анализ проекта

Актуализация

План сбыта

План производства

Материалы и комплектующие

План по персоналу

Общие издержки

Общие издержки

Управление | Производство | Маркетинг

Название	грн.	\$ US
▶ Единый податок	244,00	
ЕСВ	423,00	

OK

Отменить

Справка

Единый податок - Описание

Периодические выплаты

Ежемесячно

Разовая выплата

01.10.2014

Сложная схема выплат

Схема...

В течение

всего проекта

периода производства

периода с 3 по 36 мес.

Задержка платежей: 0 дн.

Инфляция...

Налоги/Учет...

Сезонные изменения...

Відкриття піцерії " Сінделелла" (базовий) - Содержание

- Проект
- Компания
- Окружение
- Инвестиционный план
- Операционный план
- Финансирование
- Результаты
- Анализ проекта
- Актуализация

Валюта

Учетная ставка

2000 201_ Инфляция

Налоги

Список налогов:

Название	Ставка, %
▶ ЕСВ	36,76

OK
Отменить
Справка
Настройка...

ЕСВ - Описание

Налогооблагаемая база: Зарплата

Выплачивать из статьи: Налоги с продаж

Периодичность выплат: Месяц

Изменения ставки:

месяц проекта	Ставка, %

Формула...
 Годовая ставка

2. Потреба фірми в персоналі.

Складові роботи, яка має бути виконана на фірмі:

- - функції;
- - види діяльності;
- - конкретні завдання.

Структура колективу

Структура колективу

Адміністративно-виробнича структура:

Органи управління і виробничі підрозділи, права і обов'язки кожного працівника визначаються відповідними статутами, положеннями і посадовими обов'язками.

Соціальна структура:

Склад працівників за кваліфікацією, статтю, віком, освітою, культурно-технічними ознаками.

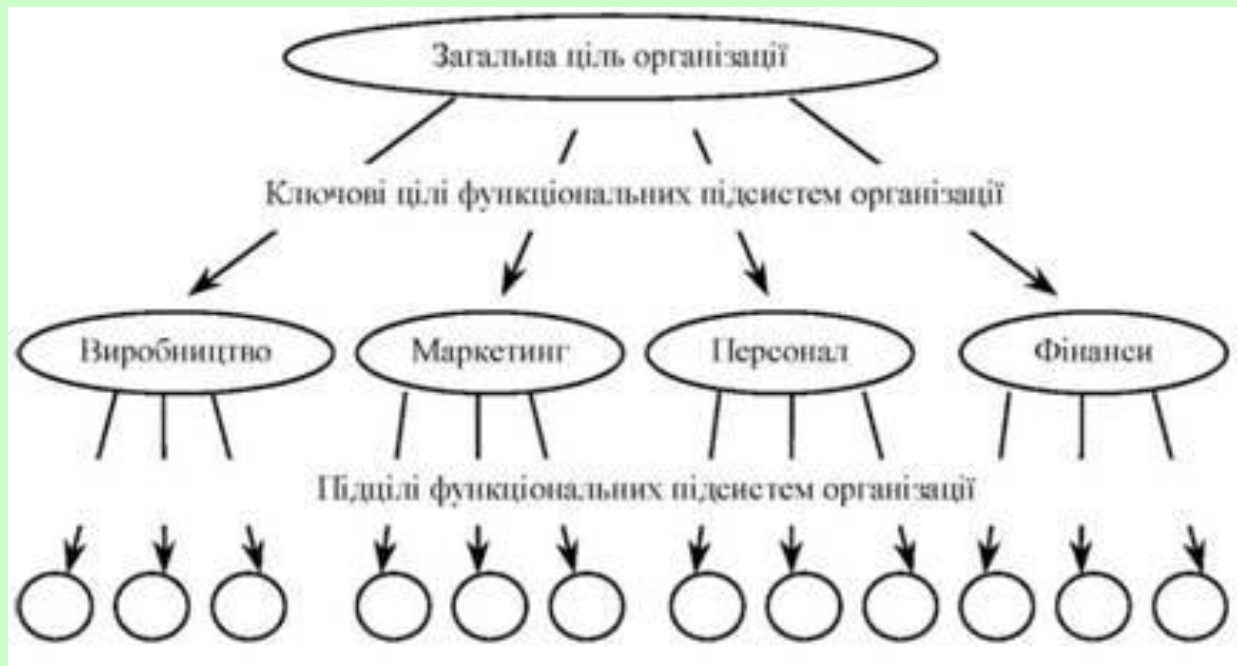
Соціально-психологічна структура:

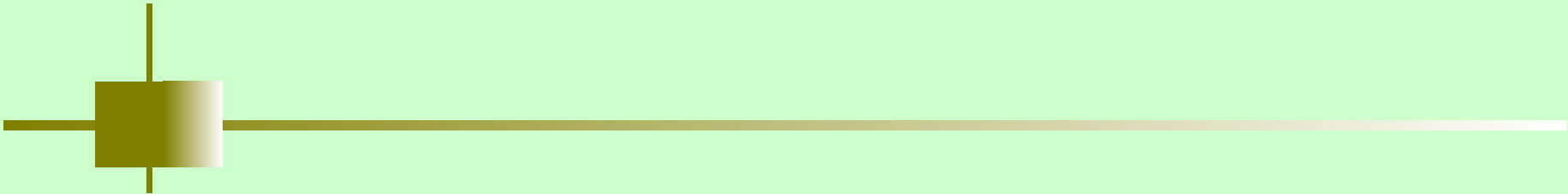
Внутрішня неформальна структура у вигляді особистісних взаєностосунків.

Функції колективу:

- **Економічні** – сприяння підвищенню продуктивності праці, підвищенню якості продукції і послуг, виконанню завдань, планів досягненню певних цілей, раціональному використанню ресурсів, участі в управлінні виробництвом.
- **Соціальні** – сприяння покращенню умов і охорони праці, підвищенню життєвого рівня і соціально-культурних умов життя працівників, підвищенню кваліфікації працівників, розвитку їх творчої активності, участі в управлінні соціальним розвитком.

Визначення потреби у персоналі відбувається через застосування «дерева цілей» фірми: спочатку визначають загальні цілі, а потім усе більше їх конкретизують.

Склавши повний перелік видів діяльності і завдань, можна визначити, скільки робітників, якого фаху, якої кваліфікації потрібно, щоб їх виконати.

На підставі цієї інформації складають кваліфікаційні характеристики, посадові інструкції і штатний розклад.

Потреба фірми у персоналі

Категорії працівників	Якості, необхідні для виконання виду діяльності (кваліфікація, досвід тощо)	Необхідна чисельність персоналу	Вартість персоналу	Джерела покриття потреб у персоналі (внутрішні, зовнішні)
Спеціалісти: _____ _____				
Службовці: _____				
Робітники: _____				

Відкриття піцерії "Сінделелла" (базовий) - Содержание

- Проект
- Компания
- Окружение
- Инвестиционный план
- Операционный план**
- Финансирование
- Результаты
- Анализ проекта
- Актуализация

 План сбыта
  План производства
  Материалы и комплектующие

 План по персоналу
 Общие издержки

План персонала

Управление | **Производство** | Маркетинг

Должность	Кол-во	Зарпл.(грн.)	Зарпл.(\$ US)
▶ Кухар	1	2 500,00	
Помічник кухара	1	1 800,00	
Офіціанти	5	1 218,00	
Бармен	1	1 800,00	
Посудомийник	1	1 218,00	
Публіцист	1	1 218,00	

Кухар - Описание

Периодические выплаты
 Ежемесячно

Разовая выплата
 01.10.2014

Сложная схема выплат
 Схема...

В течение
 всего проекта
 периода производства
 периода с 1 по 1 мес.

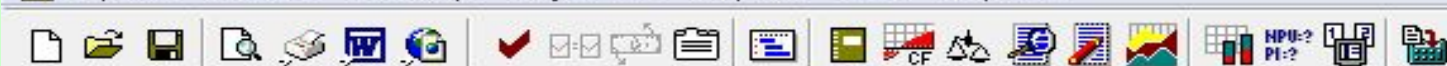
Задержка платежей: 0 дн.

Учет...
  Сезонные изменения...

OK
 Отменить
 Справка

Штатний розклад працівників хлібокомбінату

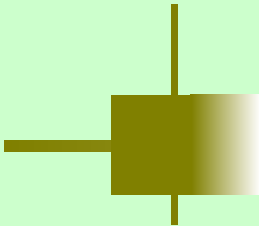
Посада	Кіл-сть	Зарплата (грн.)	Платежі
Управління			
директор	1	4000,00	Щомісячно, весь проект
гол. бухгалтер	1	3630,00	Щомісячно, весь проект
бухгалтер	1	3450,00	Щомісячно, весь проект
економіст	1	3530,00	Щомісячно, весь проект
гол. інженер	1	3500,00	Щомісячно, весь проект
технолог	1	3550,00	Щомісячно, весь проект
зав. виробництвом	1	3630,00	Щомісячно, весь проект
Виробництво			
майстер	2	2600,00	Щомісячно, весь період вир-ва
оператор	2	2450,00	Щомісячно, весь період вир-ва
пекар	2	2540,00	Щомісячно, весь період вир-ва
тістоміс	2	2450,00	Щомісячно, весь період вир-ва
формовщик	2	2450,00	Щомісячно, весь період вир-ва
укладчик	2	2450,00	Щомісячно, весь період вир-ва
робітник	10	1332,00	Щомісячно, весь період вир-ва
Маркетинг			
нач. збуту	1	3630,00	Щомісячно, весь період вир-ва

	10.2014	11.2014	12.2014	1.2015	2.2015	3.2015	4.2015	5.2015
▶ Валовый объем продаж					112 752,85	113 565,49	114 384,00	115 208,40
Потери								
Налоги с продаж								
Чистый объем продаж					112 752,85	113 565,49	114 384,00	115 208,40
Материалы и комплектующие					76 315,32	76 865,35	77 419,34	77 977,33
Сдельная зарплата								
Суммарные прямые издержки					76 315,32	76 865,35	77 419,34	77 977,33
Валовая прибыль					36 437,53	36 700,15	36 964,66	37 231,07
Налог на имущество								
Административные издержки			676,65	681,53	686,44	691,39	696,37	701,39
Производственные издержки					5 564,98	5 180,10	5 217,44	5 255,04
Маркетинговые издержки					823,31			841,24
Зарплата административного персонала	2 735,20	2 754,91	2 774,77	2 794,77	4 926,09	4 961,60	4 997,36	5 033,37
Зарплата производственного персонала					20 585,44	20 733,81	20 883,24	21 033,75
Зарплата маркетингового персонала								
Суммарные постоянные издержки	2 735,20	2 754,91	3 451,42	3 476,29	32 586,27	31 566,89	31 794,41	32 864,80
Амортизация								
Проценты по кредитам								
Суммарные непроизводственные издержки								
Другие доходы								
Другие издержки	48,39	51,98	3 753,53	33 877,06				
Убытки предыдущих периодов				106,63	106,63	106,63	106,63	106,63
Прибыль до выплаты налога	-2 783,59	-2 806,90	-7 204,94	-37 353,35	3 851,26	5 133,25	5 170,25	4 366,27
Суммарные издержки, отнесенные на прибыль								
Прибыль от курсовой разницы								
Налогооблагаемая прибыль								
Налог на прибыль								
Чистая прибыль	-2 783,59	-2 806,90	-7 204,94	-37 353,35	3 851,26	5 133,25	5 170,25	4 366,27

3. Власники фірми, команда менеджерів і зовнішні консультанти.

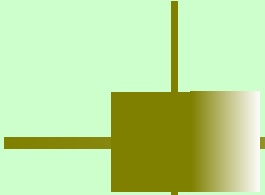

- підприємці – засновники бізнесу;
- активні інвестори (ті, хто вкладає свої кошти у фірму, що створюється);
- провідні менеджери фірми (керівники служби маркетингу, фінансів, технічний директор);
- зовнішні консультанти, експерти (спеціалісти, які залучаються для допомоги у вирішенні особливо складних проблем).

Матриця управлінських здібностей

Основні функції управління фірмою	Забезпечуються персоналом фірми	Необхідна зовнішня допомога	Спосіб отримання зовнішньої допомоги	
			Підвищення кваліфікації персоналу	Залучення зовнішніх консультантів
Бухгалтерський облік				
Оподаткування				
Планування				
Управління фінансами				
Управління персоналом				
Збут				
Ціноутворення				
Юридичні питання				
Страховання				

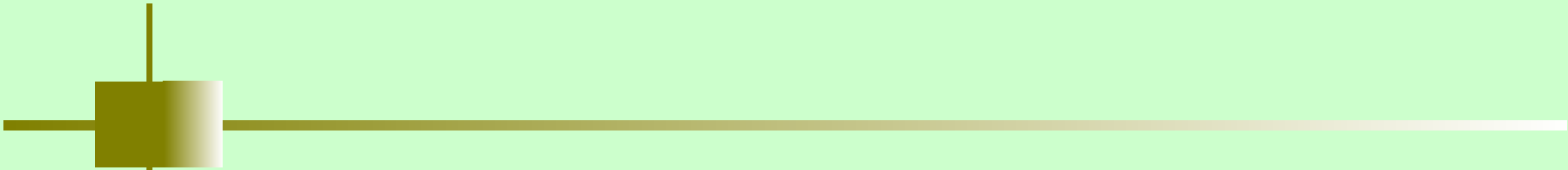
Відомості про кожного з керівних працівників фірми

- 1) загальні відомості про рівень кваліфікації та професійні досягнення кожного з основних керівників;
- 2) на кожного з ключових керівників необхідно підготувати коротку біографічну довідку і зазначити його посадові обов'язки (кваліфікація, досвід і виробничі досягнення кандидата під час його попередньої діяльності).

Грунтовніші характеристики основних керівників, перелік посадових обов'язків, позитивні характеристики з попередніх місць роботи, перелік конкретних досягнень і нагород працівників, як правило, подаються в додатках.

Проте, коли ці нагороди й досягнення дуже значні й можуть справити велике враження на потенційних інвесторів, такі відомості треба включити безпосередньо в бізнес-план.

-
- Директор хлібокомбінату більше 20 років працює на даному підприємстві, останні два роки – на посаді директора. Він має вищу спеціальну освіту – закінчив Одеський технологічний інститут. Неодноразово підвищував свій професійний рівень, навчаючись на курсах підвищення кваліфікації.
  - Головний бухгалтер Іванівського хлібокомбінату має стаж облікової роботи на підприємстві 10 років, з яких останні 3 пропрацювала головним бухгалтером. Закінчила Одеський кооперативний технікум за спеціальністю «Бухгалтерський облік».
  - Провідні спеціалісти підприємства мають великий досвід в галузі хлібопечення: зав. виробництвом пропрацював 18 років на комбінаті, у тому числі останній рік на даній посаді, закінчивши Чернігівський кооперативний технікум. Ще більш досвідченим є технолог комбінату, закінчивши Одеський кооперативний технікум за спеціальністю, двадцять років обіймає цю посаду.

4. Організаційна схема управління.

Опрацювання організаційної схеми управління фірмою охоплює чотири етапи:

- **сформувати перелік основних функцій** (виробництво, маркетинг, фінанси, облік, управління персоналом тощо). За необхідності ці функції можна деталізувати (розбивати на підфункції);
- **скласти перелік організаційних одиниць фірми** (цехів, відділів, служб);
- **розробити матриця типу «функції – організаційні одиниці фірми»**. Практично це означає побудову таблиці, де по вертикалі записано функції, а по горизонталі – організаційні одиниці фірми. Якщо певний організаційний підрозділ фірми виконує таку функцію, роблять позначку в таблиці. У результаті кожному з визначених на першому етапі функцій буде спроектовано на відповідний структурний підрозділ, який і відповідатиме за її реалізацію;
- **накреслити схему організаційної структури управління фірмою**, на якій показати всі організаційні одиниці фірми, їхню ієрархію і зв'язки. До креслення, як правило, додають короткий текст, який пояснює особливості організаційної побудови фірми і розкриває окремі її деталі.

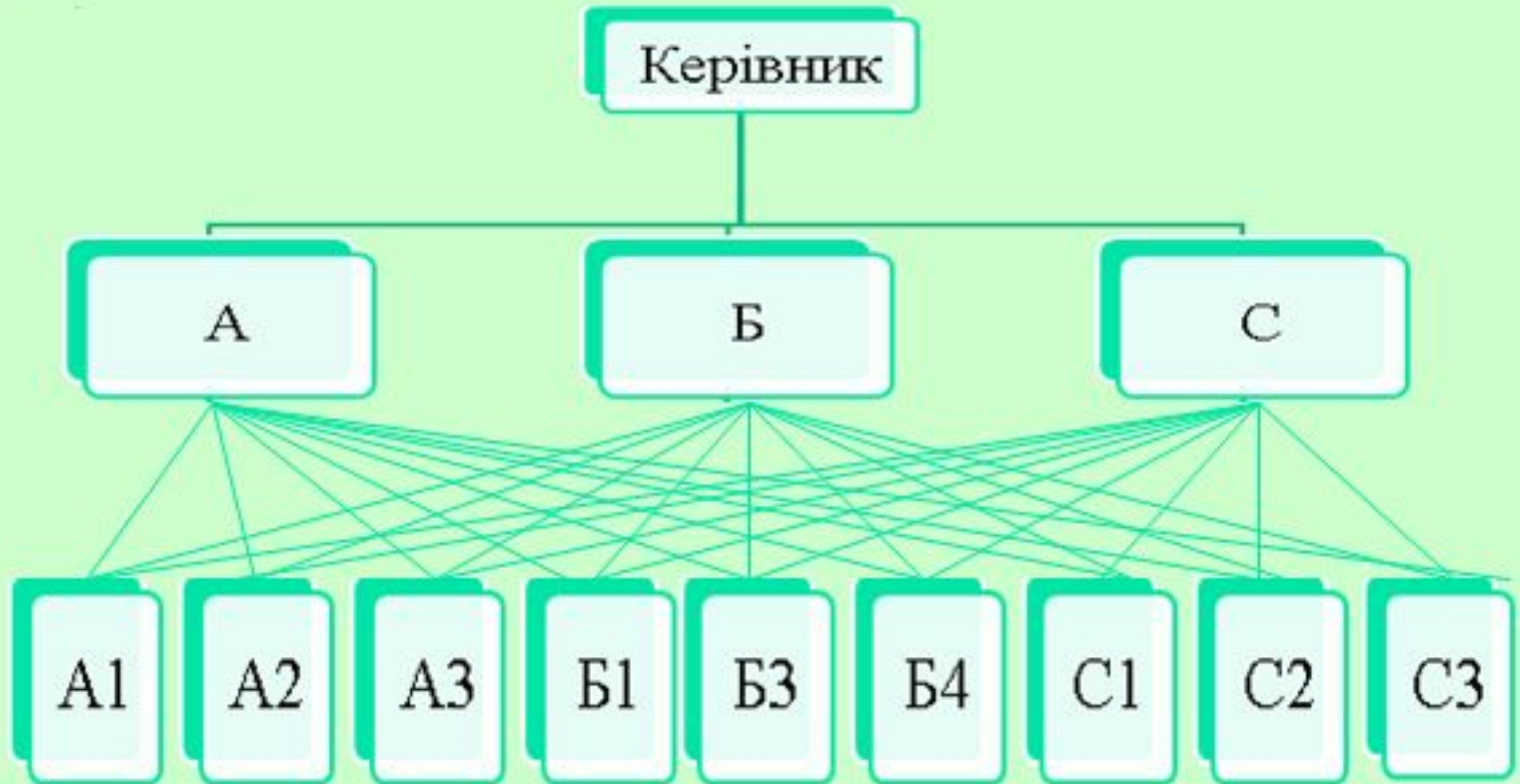
Лінійна організаційна структура управління

Переваги і недоліки лінійної структури управління

Переваги	Недоліки
1. Єдність і чіткість розпорядництва 2. Узгодженість дій виконавця 3. Простота управління 4. Оперативність в прийнятті рішень 5. Чітко виражена відповідальність 6. Особиста відповідальність керівника	1. Високі вимоги до керівника 2. Відсутність ланок із планування і підготовки рішень 3. Менш тісні зв'язки між інстанціями 4. Концентрація влади у керівника

Функціональна організаційна структура управління

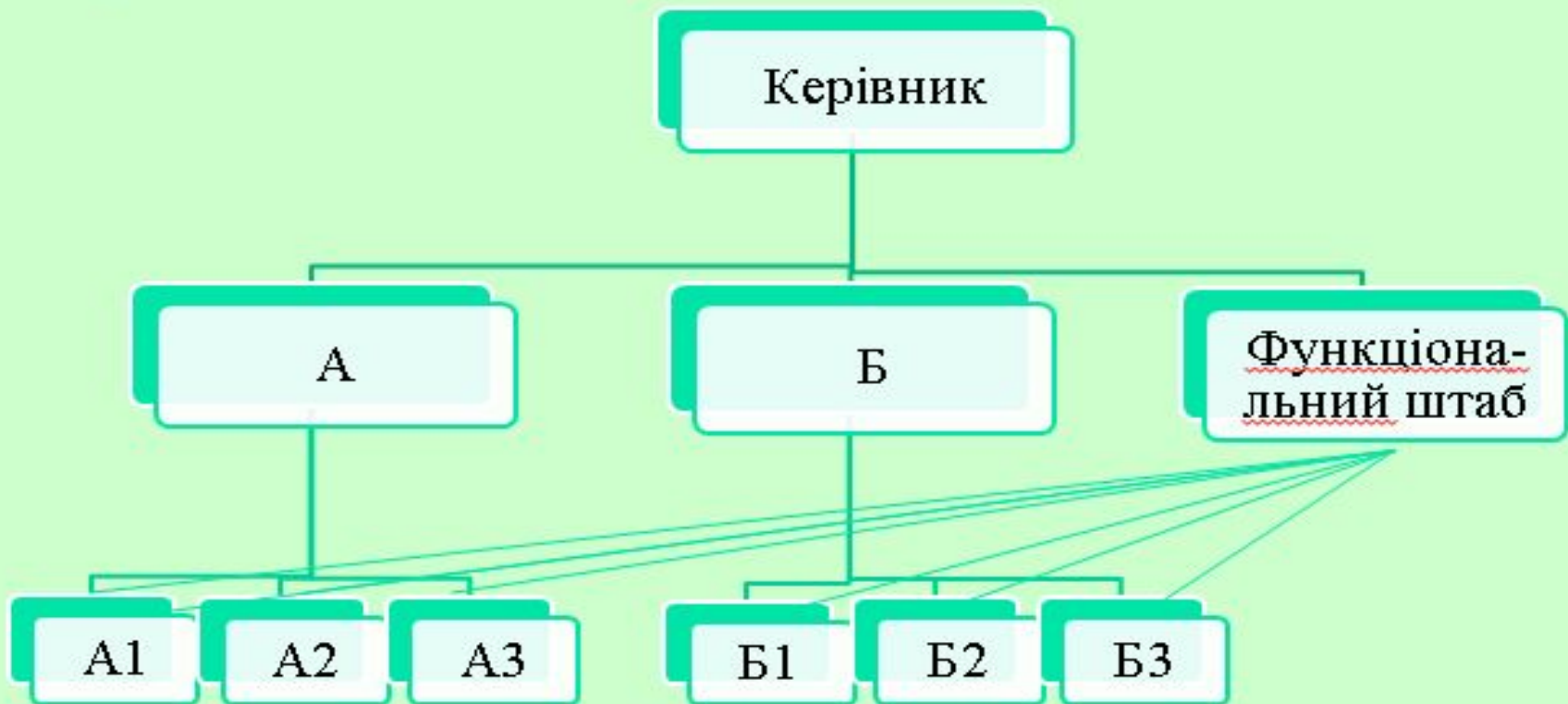

Переваги і недоліки функціональної структури управління

Переваги	Недоліки
1. Висока компетентність фахівців, які відповідають за здійснення конкретних функцій 2. Звільнення лінійних менеджерів від вирішення деяких спеціальних питань 3. Стандартизація, формалізація і програмування явищ і процесів 4. Виключення дублювання і паралелізму у виконанні управлінських функцій 5. Зменшення потреби у фахівцях широкого профілю	1. Надмірна зацікавленість в реалізації цілей і завдань «своїх» підрозділів 2. Труднощі у підтримці постійних взаємозв'язків між різними функціональними службами 3. Поява тенденцій до надмірної централізації 4. Тривала процедура прийняття рішення 5. Відносно застигла організаційна форма, що повільно реагує на зміни

Лінійно-функціональна організаційна структура управління

Переваги і недоліки лінійно-функціональної структури управління

Переваги	Недоліки
1. Глибша підготовка рішень і планів, пов'язаних зі спеціалізацією працівників 2. Звільнення головного лінійного менеджера від глибокого аналізу проблем 3. Можливість залучення консультантів і експертів	1. Відсутність тісних взаємозв'язків між виробничими відділеннями 2. Недостатньо чітка відповідальність, оскільки ті, хто готують рішення, як правило, не беруть участі в його реалізації 3. Надмірно розвинута система взаємодії за вертикаллю, а саме підпорядкування за ієрархією управління, тобто тенденція до надмірної централізації

Дивізіональна структура управління

Переваги і недоліки дивізіональної структури управління

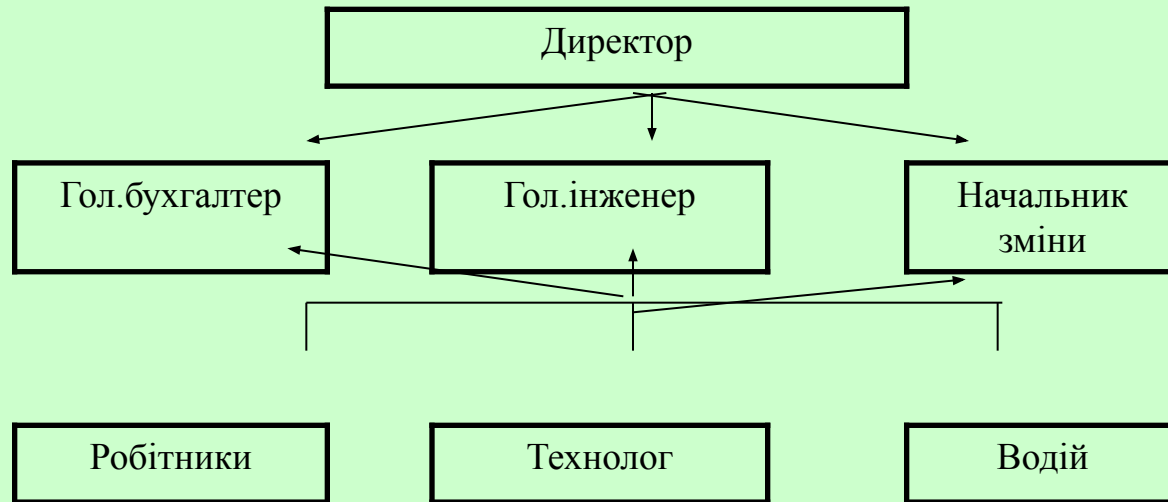
Переваги

1. Відносно велика самостійність керівників дивізіонів
2. Організація директивних зв'язків за лінійним принципом
3. Відносне потужне використання інструмента координації з технічною підтримкою
4. Швидка реакція на зміни на ринку
5. Звільнення вищих керівників фірми від оперативних і рутинних рішень
6. Зниження конфліктних ситуацій унаслідок гомогенних цілей в дивізіоні

Недоліки

1. Відносно великі витрати на координацію, зважаючи на децентралізацію аж до окремого фінансування з бюджету і системи розрахункових цін
2. При децентралізації втрачаються переваги кооперації, що часто потребує централізації виконання окремих функцій (НДДКР, постачання і т.д.)
3. Висока потреба у керівних кадрах

Організаційна структура управління Іванівського хлібокомбінату

Іванівський хлібокомбінат буде працювати в 3 зміни без вихідних. Запропонована структура підприємства безцехова зі спрощеним варіантом лінійно-функціональної структури управління. Така структура управління завдяки ієрархічності забезпечує швидку реалізацію управлінських рішень, сприяє підвищенню ефективності роботи функціональних підрозділів, сприяє швидкому маневру ресурсами.

5. Кадрова політика фірми

Мають бути висвітлені питання:

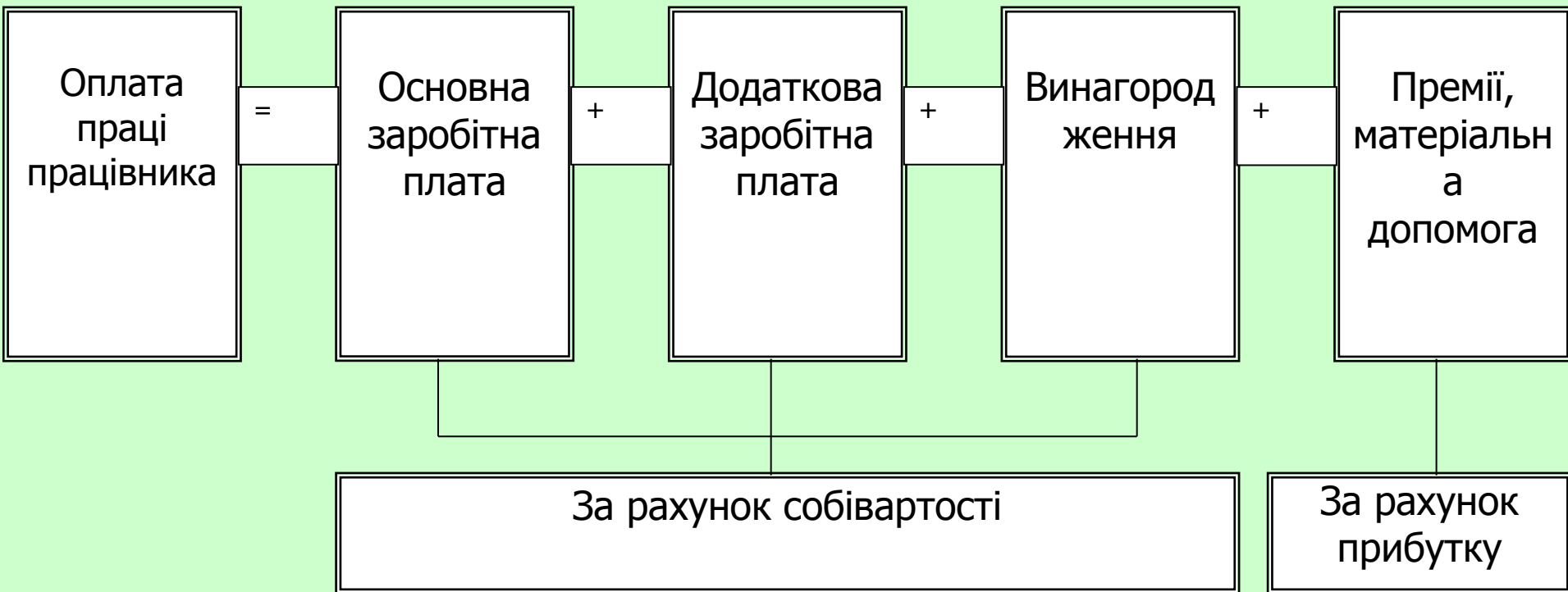
- конкретні строки комплектування штатів фірми;
- стандарти і процедури добору персоналу;
- структура заробітної плати, пакет пільг, премій, участь в прибутках фірми тощо.

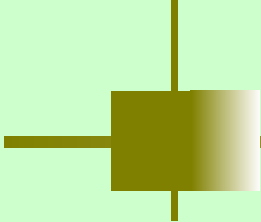
Посадові інструкції можуть включати такі питання

- формальні вимоги до роботи (час початку і закінчення робочого дня, перерва на обід, можливість роботи по вихідних днях тощо);
- змістовні вимоги до роботи (кількість, якість, графік виконання тощо);
- особливості внутрішнього розпорядку і система штрафів (якщо така існує) за його невиконання.

Матеріальна мотивація працівників

Для здійснення проекту планується незначно розширити управлінську команду за рахунок введення посади бухгалтера, а також додатково найняти робочих і допоміжний персонал, довівши загальну кількість працівників у виробництві до 22 осіб. Загальна сума фонду заробітної платні за місяць по хлібокомбінату складе 13820 грн., зокрема на управлінський апарат і службу маркетингу 3040 грн.